

ДОКЛАД

**ЗА НАБЛЮДЕНИЕТО НА ДОСТЪПНОСТТА НА УЕБ САЙТОВЕТЕ И
МОБИЛНИТЕ ПРИЛОЖЕНИЯ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ ОТ
ОБЩЕСТВЕНИЯ СЕКТОР, ИЗВЪРШЕНО ПРЕЗ ПЪРВИЯ ПЕРИОД НА
НАБЛЮДЕНИЕ В Р БЪЛГАРИЯ**

София, ноември 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. РЕЗЮМЕ	3
2. ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО НАБЛЮДЕНИЕ	3
2.1. Обща информация	4
2.2. Състав на извадката.....	4
2.3. Съответствие със стандартите, техническите спецификации и инструментите, използвани за наблюдение	6
3. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО	10
3.1. Подробни резултати	10
3.1.1. Резултати за приложен метод на опростеното наблюдение на уебсайтове	10
3.1.2. Резултати за приложен метод на задълбоченото наблюдение на уебсайтове...	15
3.1.3. Резултати за приложен метод на задълбоченото наблюдение на мобилни приложения	21
3.2. Промени, настъпили от един период на наблюдение до следващия, по отношение на общата достъпност на наблюдаваните уебсайтове и мобилни приложения	26
4. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА ПО ПРИЛАГАНЕ И ОБРАТНАТА ИНФОРМАЦИЯ ОТ КРАЙНИТЕ ПОТРЕБИТЕЛИ.....	27
5. СЪДЪРЖАНИЕ, СВЪРЗАНО С ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ	27
Приложение	29
Опростено наблюдение на уебсайтове.....	29
Задълбочено наблюдение на уебсайтове	37
Задълбочено наблюдение на мобилни приложения	45

1. РЕЗЮМЕ

Настоящият доклад представя резултатите от наблюдението на достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от общественния сектор в Р България, извършено в рамките на първи период на наблюдение (1.01.2020 г. – 22.12.2021 г. - за уебсайтове, и 23.06.2021 г. – 22.12.2021 г. - за мобилни приложения). Докладът е изготвен съгласно реда и условията за докладване от държавите членки до Европейската комисия (ЕК), установени с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1524 на Комисията от 11 октомври 2018 година.

Документът включва описание на извършените дейности по наблюдение като е представена информация относно размера и подбора на извадките, изискванията на стандарта, които се проверяват, използваните софтуерни инструменти и резултатите от наблюдението при различните методи за наблюдение за уебсайтовете и за мобилните приложения. Докладът обхваща и информация относно използването на процедурата по прилагане и предприети допълнителни мерки за улесняване на прилагането на изискванията за достъпност.

Наблюдението на съответствието на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от общественния сектор с изискванията за достъпност е извършено въз основа на методиката на наблюдение, установена с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1524 на ЕК от 11.10.2018 г., и изискванията на хармонизирания европейски стандарт EN 301 549 V2.1.2 (2018-08) Accessibility requirements for ICT products and services.

Осъществяването на функциите по наблюдение и прилагане на изискванията на Директива (ЕС) 2016/2102 от Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ) е в съответствие с Методология за наблюдение и проверки на достъпността на съдържанието на интернет страниците и мобилните приложения. Методологията е разработена от агенцията като е изцяло съобразена с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1524. Към нея са изготвени приложения, които описват проверки за оценка на достъпността, инструменти за тестване на достъпността, подход за определяне на извадки от уеб страници и проверка на извадки. Приложенията съдържат и контролни листове за проверки, образци на отчетни доклади за извършена проверка, образец на декларация за достъпност, препоръки към потребителските интерфейси, процедура и контролен лист за разглеждане на предварителни оценки на тежестта. Методологията за наблюдение и проверки на достъпността на съдържанието на интернет страниците и мобилните приложения заедно с Приложенията към нея са публично достъпни на адрес: <https://e-gov.bg/wps/portal/agency/home/%D0%B0ccessibility-websites/web-access-documentation>.

2. ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО НАБЛЮДЕНИЕ

В основата на наблюдението и проверките на уебсайтовете и мобилните приложения е хармонизираният европейски стандарт EN 301 549 V2.1.2 (2018-08) (БДС EN 301 549 V2.1.2:2018 Изисквания за достъпност на продукти и услуги на ИКТ), като референтен стандарт, чрез който се гарантира минималното равнище на достъпност.

Дейностите по наблюдение, които са извършени, включват:

- планиране (определяне на периоди на наблюдението; размера на извадки от уебсайтове и мобилни приложения, които ще бъдат наблюдавани, в зависимост от периода и от метода за наблюдение; определяне на състава на извадките в съответствие с критериите за подбор, съгласно изискванията посочени в т.2.2 и т.2.3 от приложение I на Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1524¹);

- проверки (по двата метода – на опростено и задълбочено наблюдение) и оценяване (оценяването на изискванията за достъпност се доказва с пряко позоваване на изискванията на хармонизирания стандарт);

- документиране (съгласно Приложенията към Методологията), обобщаване и анализ на резултатите;

- прилагане на механизъм за подпомагане на организациите при установени недостатъци.

2.1. Обща информация

В рамките на първи период на наблюдение е извършено наблюдение на уебсайтове и мобилни приложения на организациите от общественения сектор, както следва:

- в периода 01.11.2020 г. – 31.07.2021 г. – наблюдение на уебсайтове по метода на опростеното наблюдение;

- в периода 01.04.2021 г. – 31.07.2021 г. – наблюдение на уебсайтове по метода на задълбоченото наблюдение;

- в периода 01.07.2021 г. – 25.09.2021 г. – наблюдение на мобилни приложения по метода на задълбоченото наблюдение;

Органът по наблюдение и прилагане на изискванията на Директива (ЕС) 2016/2102 за Р България е Държавна агенция „Електронно управление“

2.2. Състав на извадката

Размерът и подборът на извадки от уебсайтовете и мобилните приложения, предмет на наблюдението, са съобразени с изискванията на точка 2 от приложение I на Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1524².

Въз основа на населението на страната (общо 7 000 039 жители към 31.12.2018 г. по данни на Националния статистически институт) се определи броят на уебсайтовете и мобилните приложения, които да бъдат подложени на наблюдение през първия период - общо 241 уебсайта и 13 мобилни приложения. Размерът на извадките, в зависимост от метода на наблюдение, е както следва:

- 220 уебсайта, наблюдавани посредством метода на опростено наблюдение;
- 21 уебсайта, наблюдавани посредством метода на задълбочено наблюдение;
- 13 мобилни приложения, наблюдавани посредством метода на задълбочено наблюдение.

---

¹ https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_impl/2018/1524/oj?locale=bg

² https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_impl/2018/1524/oj?locale=bg

Подборът на уебсайтовете е съобразен с изискването за постигане на разнородност, представителност и географска балансираност на разпределението и значимост за заинтересованите страни.

Извадката обхваща държавни уебсайтове (от различните нива на администрацията), регионални, местни и други уебсайтове, както следва:

- държавни уебсайтове – 40 бр.;
- регионални уебсайтове (NUTS1, NUTS2, NUTS3³) – 20 бр.;
- местни уебсайтове (LAU1, LAU2⁴) – 40 бр.;
- уебсайтове на публичноправни организации, които не принадлежат към горните три категории – 120 бр.

Включените в извадката уебсайтове предоставят възможно най-голям брой услуги, в различни сектори на обществения живот, включително:

- социална защита – сайтове на пенсионни-осигурителни дружества; на комисии и агенции – за социално подпомагане, за защита на детето, за защита на потребителите, за защита от дискриминация; на асоциации и сдружения на лица с увреждания;
- здравеопазване - сайтове на лечебни заведения: болници, лаборатории, медицински центрове;
- транспорт - сайтове на превозвачи: автобусни, тролейбусни, ж.п. пътнически превози, метро;
- образование - сайтове на регионални управления на образованието, висши училища, училища;
- заетост и данъчна система – сайтове на агенции, институти и министерства;
- опазване на околната среда – сайтове на министерства;
- култура и отдих - сайтове на културни институции: опери, театри, културни комплекси, библиотеки;
- жилищно настаняване и комунални услуги – сайтове на ВИК оператори, топлофикационни дружества, електроразпределителни дружества;
- обществен ред и безопасност – сайтове на дирекции за борба с организираната престъпност, за пожарна безопасност и защита на населението, застрахователни дружества, министерства.

В обхвата на извадката бяха включени и сайтове на мобилни оператори, банки, куриерски фирми, доставчици на удостоверителни услуги.

При определяне на **извадката от мобилни приложения** се взе предвид следното:

При извършване на проверките на мобилни приложения (тестване на софтуер) е необходимо за всеки критерий да съществува метод за проверка, инструменти за проверка, правила за успешно покриване на критерия, както и правила или сценарии за не покриването на критерия. След извършения анализ на адаптивните технологични характеристики на

---

³ Според класификацията на териториалните единици за статистически цели в България
NUTS 1 – Райони от ниво 1; NUTS 2 – Статистически райони; NUT 3 – Области

⁴ LAU 1 – Общини; LAU 2 – Населени места

спомагателните технологии, използващи се от хората с увреждания при мобилни приложения в Р България, се установи, че:

- iPhone/iOS не се използва от съществена част от хората с увреждания, защото не може да се инсталира речевият синтезатор на български език „Гергана“ и съответно се ползва руски речеви синтезатор;

- за операционната система Android-Google като екранен четец (accessibility services за Android-Google) се използва Talkback (вграденият в Android екранен четец), защото е лесен за използване и се поддържа от всички мобилни телефони, използващи операционна система Android.

Проверките на мобилните приложения са насочени към Native Android App (JAVA) open functionality, като всеки критерий е обективно проверен за наличие на съответствие и възможност за оценяване съгласно Understanding секцията на WCAG 2.1 за съответните критерии. Подборът на извадката на мобилните приложения се основа на най-голяма използваемост от страна на хората с увреждания и брой предлагани услуги.

2.3. Съответствие със стандартите, техническите спецификации и инструментите, използвани за наблюдение

В процеса на проверките са използвани материали на организацията W3C (World Wide Web Consortium), W3C Web Accessibility Initiative (WAI), WebAim и приложни технологии, представени в научната среда с цел постигане на яснота и разбиране на направените констатации.

Карта под формата на таблица на съответствието, която показва как методите на наблюдение, включително използваните тестове, проверяват съответствието с изискванията на стандартите и техническите спецификации, посочени в член 6 от Директива (ЕС) 2016/2102, е представена в Приложение към доклада.

По метода на опростеното наблюдение е извършена проверка на 220 уебсайта за откриване на несъответствия с изисквания на хармонизирания стандарт EN 301 549 V2.1.2 (2018-08) чрез автоматични инструменти. Наблюдението включи тестове по 22 изисквания на хармонизирания стандарт/ критерии за успех на WCAG 2.1 от ниво А и ниво АА, по четирите принципа за достъпност: пригодност за възприемане, пригодност за използване, разбираемост и устойчивост.

По метода на задълбоченото наблюдение е извършена проверка на 21 уебсайта за съответствие с изискванията на хармонизирания стандарт EN 301 549 V2.1.2 (2018-08), който реферира към WCAG 2.1 ниво на съответствие АА (сайтът е достъпен, но има съществени затруднения при използване от хора със специфични потребности).

Извършеният анализ отразява единствено съответствието със стандарта на конкретната представителна извадка от 21 уебсайта. При извършване на проверката не се оценява качествено и стилово съдържание на наблюдаваните страници, вследствие на което анализите имат субективен характер дотолкова, доколкото констатациите по време и

по част от критериите, касаещи стандарта, са субективни заради механизма на проверка, определен в методологията, която проверка се случва за определен период от време.

В хода на проверките е установено, че част от критериите на стандарта са субективни сами по себе си и затова при обобщаване на резултатите се включват няколко различни техники на оценки и анализи, с които се цели повишаване на обективността.

При направените проверки и анализи е използван комплексен подход, който е изцяло базиран на стандарта, като са взети предвид принципите: пригодност за възприемане, пригодност за използване, разбираемост и устойчивост. Принципът на обобщаване е формулиран по изискванията на стандарта, където единствено и достатъчно условие е един елемент от една страница от направената статистическа извадка да не отговаря на стандарта, за да се счита, че целият уебсайт не отговаря на стандарта по посочения критерий.

При извършване на **проверките на мобилните приложения** съществено е да се отбележи, че при проверките за операционната система Android нямаме директен достъп до кода на приложението и не можем да го оценим. Също така всички assistive technologies for screen reading преминават през accessibility API на Android. Този интерфейс също не е достъпен директно и обикновено се използва за разработката на accessibility services. В процеса на тестването между оценяващия по стандарта EN 301 549 V2.1.2 и приложението се появява междинно звено, каквото е accessibility API/accessibility services.

Както беше посочено по-горе, в България iPhone/iOS не се използва масово от хора с увреждания, защото не може да се инсталира специализиран български речеви синтезатор и съответно трябва да се ползва руски речеви синтезатор, което затруднява хората. Масово се използва речевиет синтезатор SpeechLab, разработен от Българската асоциация за компютърна лингвистика, който не предлага версия за iPhone/iOS. При тестване на мобилни приложения – на операционната система Android, се използва Talkback – вграденият в андроид четец, който се поддържа от всички Android телефони във всички версии на операционната система. След извършения анализ е установено, че много рядко и предимно много стари приложения са в категория closed functionality (не могат да бъдат прочетени от Talkback).

При извършването на проверките по **Метода на опростеното наблюдение** за откриване на несъответствия с изискванията за достъпност с автоматизирани тестове се използва основно инструментът WAVE Web Accessibility Evaluation Tool (WAVE Chrome extension). В допълнение, тестването се извършва и с други софтуерни инструменти като W3 HTML Validator (<https://validator.w3.org/>), Tingtun Checker (<http://checkers.eiii.eu/>), Lighthouse Lighthouse Report Viewer.

Като се отчете фактът, че автоматизираното тестване може да генерира неверни или подвеждащи резултати, включително фалшиви позитиви, както и невъзможността за автоматично установяване на някои несъответствия, се възприе комбиниран подход на тестване с допълнително извършване на ръчни проверки от проверяващите експерти и потребителско тестване от хора с увреждания.

В процеса на тестването бяха включени крайни потребители, за които достъпността е от съществено значение – хора с различни увреждания: с увредено зрение и незрящи, с когнитивно и с двигателно увреждане. С цел получаване възможно най-точен анализ на достъпността, със съдействието на организациите, членки на Националния съвет за хората с увреждания към Министерския съвет, бяха привлечени опитни потребители, включително ИТ специалисти, участвали и преди това в подобни тествания. С помощта на въпросници те анализираха доколко са достъпни за тях действащи уебсайтове на организациите от общественения сектор. Включените въпроси, бяха свързани с визуалното представяне, навигация, активни елементи, анимирани текстове и др., и съобразени с принципите, насоките и критериите в Указанията за достъпност на уеб съдържание WCAG 2.1. Потребителите с увредено зрение използваха спомагателни технологии: екранен четец с речеви синтезатор.

Всичките 220 уебсайта, планирани за първия отчетен период, са проверени от хора с увреждания, като 184 са проверени при използване на екранен четец с речеви синтезатор, 44 - от човек с двигателно увреждане, и 45 - от човек с когнитивно увреждане. По този начин бяха идентифицирани реални проблеми с достъпността и използваемостта на уебсайтовете при определените увреждания.

По метода на опростеното наблюдение за всеки уебсайт проверката обхваща извадка от уеб страници, която включва началната страница, страници, които съдържат информация за организацията; съществена информация, предоставяна от организацията; декларацията или политиката за достъпност; форма за обратна връзка/контакти и карта на сайта. Конкретният брой уебстраници, които се анализират, е определен в зависимост от размера и сложността на уебсайта.

В хода на проверките се извърши тестване на всяка уебстраница от определената извадка с автоматични инструменти, анализ на достъпността от потребители с увреждане и ръчно тестване от експерта, като за всеки проверен уебсайт се изготви отчетен доклад с попълнен контролен лист и приложени генерираните отчети от автоматичните инструменти.

В случаите на открити несъответствия, на проверената организация се предоставиха разяснения и предписания за отстраняването им.

При извършване на проверките по **Метода на задълбочено наблюдение** всичките 21 уебсайта от извадката са тествани с автоматични инструменти, спомагателни технологии и ръчно тестване. Тестването на уебсайт с автоматични инструменти се осъществява с автоматични средства чрез програмни продукти и уеб базирани инструменти, проверяващи отделна/-и уеб страница/-и или цялостен уебсайт. В процеса на тестване са използвани няколко автоматични инструмента, като всеки един от тях отчита грешките или липсите в даден елемент от уебсайта, например - изображения, заглавия, цветово съответствие, подравняване на текст и др. Едни от инструментите, чрез автоматизиран анализ на кода, показват грешки в последователността, други - работят в режим, като чрез намеса на специалиста, който проверява уебсайта, систематизират информацията от кода, като това опростява анализа и намалява значително времето за проверка. Всеки един от използваните автоматични инструменти генерира финален документ, съдържащ броя на проверените

елементи и броя на грешките в тях или пък са посочени ред и колона на грешката в кода на страницата. При извършване на проверките освен тестването чрез автоматични инструменти, е извършено тестване и от проверяващия експерт, използващ останалите методи. При проверката с автоматизираните инструменти се съкращава значително времето за проверка и се установяват очевидни проблеми, но не може да се направи цялостен анализ или да се подсказат ситуационни проблеми, които се проявяват при реалното използване на уебсайта. Следователно проверките с автоматични инструменти могат да послужат само за маркиране на базови несъответствия, които трябва да бъдат допълнително анализирани при тестването от хора. Тъй като автоматичните инструменти могат да генерират неверни или подвеждащи резултати, след автоматичното тестване, задължително резултатът се проверява от експерти, които оценяват дали правилно са интерпретирани резултатите от автоматичния инструмент. Анализите на уебсайтовете, проверени по метода на задълбоченото наблюдение, са получени при използване на следните автоматични инструменти:

- WAVE Web Accessibility Evaluation Tool (<http://wave.webaim.org/>)
- W3 HTML Validator (<https://validator.w3.org/>)
- Lighthouse Report Viewer (<https://googlechrome.github.io/lighthouse/viewer/>)
- axeDev keyboard Test (<https://www.deque.com/axe/devtools/>)
- PAC Test (<https://www.access-for-all.ch/en/>)
- Text spacing bookmarklet (Text spacing 1.4.12) (<https://codepen.io/stevef/full/YLMqbo>)
- Google Chrome Devtools - Version 90.0.4430.212 (Official Build) (64-bit) - (<https://www.google.com/chrome/>)
- Mozilla Firefox Web Developer Tools - firefox 88.0.1 (64-bit) - (<https://download.mozilla.org/?product=firefox-latest-ssl&os=win64&lang=en-US>)
- Microsoft Edge Developers Tools - Version 90.0.818.62 - (<https://www.microsoft.com/bg-bg/edge>)

Тестването на уебсайтове със спомагателни технологии се извършва с цел изготвяне на анализ, съобразен с гледната точка на крайния потребител (лице от целевата група). Спомагателните технологии предоставят функционалност за различни групи хора с увреждания, като: алтернативни начини на представяне на съдържанието (напр. синтезирана реч или уголемен текст), алтернативни начини на въвеждане на съдържание (напр. чрез глас), допълнителни механизми за навигация или ориентация и преобразувания на съдържанието (например за увеличаване на достъпността на таблици и др.). В процеса на проверка използваните спомагателни технологии са екранен четец и синтезатор на реч.

Ръчно тестване от експерти - При използването на автоматични инструменти се констатира проблеми, които се наблюдават най-често при реализирането на текстови алтернативи на елементи или се отчитат грешки при определянето на езика, на който сайтът е достъпен за потребителя. Например: в български уебсайт са посочени алтернативни текстове на английски език, които предизвикват превключване на речевия синтезатор на помощните средства (екранен четец), тъй като той е различен за различните езици. Именно такъв тип грешки, които са крайно неприятни за потребителя, не могат да се диагностицират автоматично. При анализа на всички налични ресурси на уебсайт се използват методи за

валидиране на HTML и CSS. Проверяват се структурните елементи и правописа. Прилаганият подход в процеса на проверката е идентифициране на следните елементи за всеки уебсайт:

- всички общи уебстраници и състояния на уебстраници, идентифицирани като основни уебстраници на сайта;
- всички функционални страници на уебсайта, които съдържат всяка съществена функционалност, която идентифицира същината на уебсайта;
- уебстраници, определящи разнообразието от типове подстраници на сайта, като се включва по една уебстраница от всеки тип;
- уебстраници със съдържание, предоставено чрез използване на допълнителни уеб технологии;
- уебстраници, водещи към други портали или форми с цел цялостно обхващане на започнат от потребителя процес;
- документи, приложени под формата на PDF или други, предоставящи съществена информация, свързана с основната функционалност на уебсайта.

Анализът включва 50 критерия за успех, от които 30 ниво А и 20 ниво АА. Критериите са разпределени съобразно принципите за достъпност.

Идентифицираните уеб технологии, на които се разчита за осъществяване на съответствие, включват базови уеб технологии като HTML и CSS, помощни уеб технологии като JavaScript, както и специфични уеб технологии като SMIL, SVG и PDF.

Тестване на мобилни приложения - всички 13 мобилни приложения от извадката са тествани с автоматични инструменти (използван е инструмент за определяне на контраста), със спомагателни технологии (екранен четец) и ръчно (чрез работа с приложението без екранен четец). За оценка на критериите е използван смисълът (Understanding секцията) на WCAG 2.1.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО

3.1. Подробни резултати

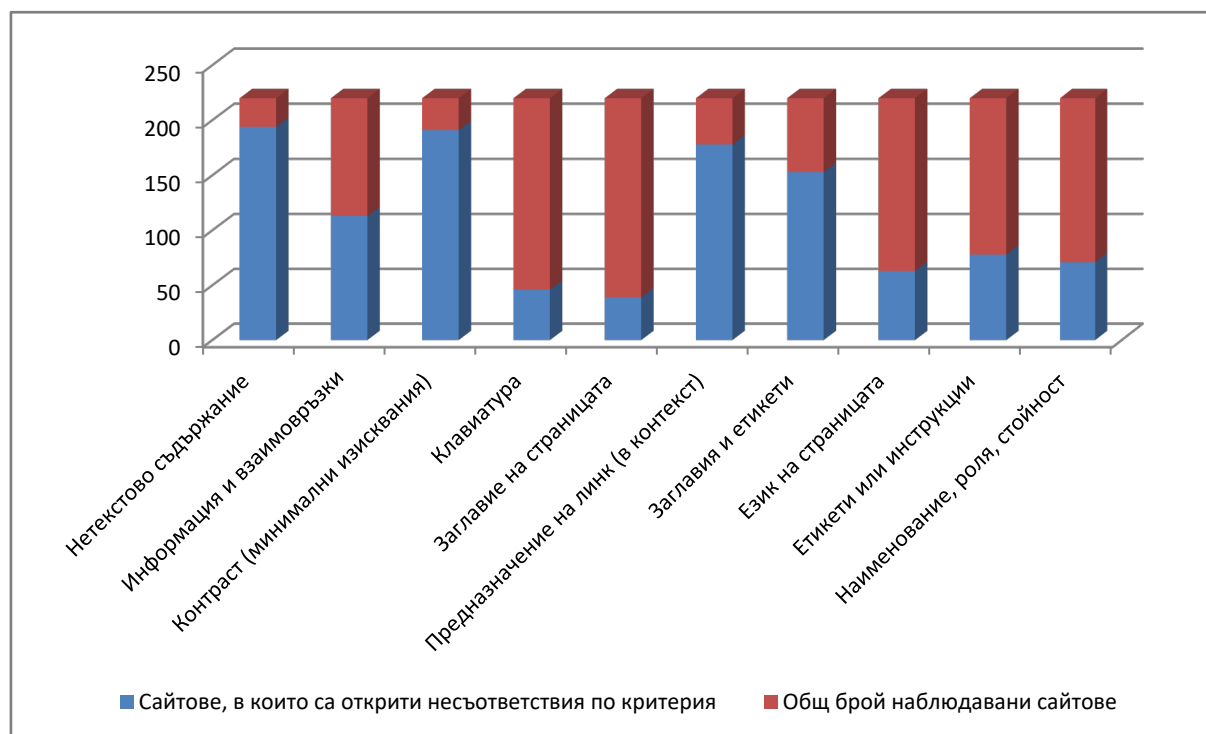
3.1.1. Резултати за приложен метод на опростеното наблюдение на уебсайтове

а) подробно описание на резултатите от наблюдението, включително измервателните данни

По метода на опростеното наблюдение, резултатите от автоматичните инструменти за всяка от уебстраниците в определената извадка допълнително се верифицираха чрез ръчна проверка. За откриване на някои потенциални несъответствия като: осигурен ли е адекватен алтернативен текст, достатъчно информативни ли са заглавията (на страници, на региони, хединги), правилно ли е определен езикът на уебстраницата, се разчиташе изцяло на човешката експертиза. В тези случаи от особена важност бяха и отговорите на незрящите потребители, които използваха екранен четец.

Обобщените резултати показаха най-много установени несъответствия по следните критерии:

Изискване на хармонизирания стандарт		% от наблюдаваните сайтове с установено несъответствие
9.1.1.1 (A)	Нетекстово съдържание	88%
9.1.3.1 (A)	Информация и взаимовръзки	51%
9.1.4.3 (AA)	Контраст (минимални изисквания)	87%
9.2.1.1 (A)	Клавиатура	21%
9.2.4.2 (A)	Заглавие на страницата	18%
9.2.4.4 (A)	Предназначение на линк (в контекст)	81%
9.2.4.6 (AA)	Заглавия и етикети	70%
9.3.1.1 (A)	Език на страницата	29%
9.3.3.2 (A)	Етикети или инструкции	35%
9.4.1.2 (A)	Наименование, роля, стойност	32%

Фиг. 1 Критерии, по които са установени най-много несъответствия

За наблюдаваните уебсайтове освен откриване на несъответствия с изискванията на стандарта, се извърши и проверка за изпълнение на задължението организациите да публикуват на видно място на официалните си интернет страници декларация за достъпност. При прегледа за наличие на декларации за достъпност се оказа, че само за 12% от наблюдаваните уебсайтове има публикувана такава, като част от декларациите не бяха изготвени по изискуемия образец. В съществена част от проверените декларации се

констатира липса на описание на недостъпното съдържание, а посочване на изисквания, които са неприложими за наличното съдържание на сайта.

В допълнение, при прегледа на уебсайтовете се извърши проверка за наличие на карта на уебсайта и дали тя е достъпна за ползвателите със зрителни увреждания, използващи екранен четец, както и проверка дали сваляните от сайтовете документи са в достъпен формат за работа с екранен четец.

С цел извършване на сравнителен анализ, при документиране на резултатите от проверката на уебсайт се регистрираха и стойностите, които инструментите Tingtun Checker и Lighthouse Report Viewer отчетоха по отношение на достъпност и успешно преминалите тестове към момента на оценката. Тестовите с Tingtun Checker показват, че 44% от всички наблюдавани уебсайтове попадат в обхвата 85-95 (т.е. някои от тестовите не са преминали)⁵, около 1/4 - в обхвата 95-100, като 9 сайта от тази група са преминали успешно всички тестове на инструмента (максимален резултат 100 по скалата). За 5% от уебсайтовете повечето от тестовите не са преминали.

б) качествен анализ на резултатите от наблюдението

При анализа на резултатите от тестването по метода на опростеното наблюдение се констатира несъответствие с изискванията на стандартите и техническите спецификации, посочени в член 6 от Директива (ЕС) 2016/2102.

Анализът показва за голяма част от уебсайтовете наличие на бариери за достъпността по отношение на следните компоненти:

- Изображения (9.1.1.1 Нетекстово съдържание (A))

Установени грешки:

- не осигурен еквивалентен алтернативен текст за изображения и активни изображения (връзки, бутони), които предават съдържание или информация, полезна за взаимодействието - липса на alt атрибут; неподходящ алтернативен текст, вкл. текстове на английски език или включено името на файла с изображението, или пътя до файла; празен alt атрибут за изображения, които не са декоративни; например често препратките към социални медии са без осигурен достъпен текст;

- не коректно маркирани декоративни изображения, така че да остават скрити за спомагателните технологии (чрез нулев (празен) алтернативен текст (alt=""), ARIA роля = "презентация").

Сериозен проблем за достъпността е използването на CAPCHA⁶ без осигурена достъпна алтернатива. Тази защита без налични алтернативни форми се превръща в непреодолима бариера за потребителите, които са слепи или сляпо глухи и ги лишава от правото, в конкретните констатирани случаи, да изпратят самостоятелно сигнал или да подадат формуляр за обратна връзка чрез сайта, или да получат достъп до услуга. Осигуряването на звукова алтернатива е решение за незрящите потребители с екранен

---

⁵ По скалата за бенчмарк на инструмента Tingtun Checker

⁶ Предназначени за установяване, че достъпът до съдържанието се осъществява от човек, а не от компютър

четец, но използването на английска реч, каквото е установено на някои сайтове, е неприемливо за българския потребител.

- Етикети, инструкции (9.1.3.1 Информация и взаимовръзки (A), 9.3.3.2 Етикети или инструкции (A))

Установени грешки: етикети, които не са програмно свързани със съответстващите им текстови полета във формуляри (формуляри за обратна връзка, за сигнали и др.) и полета без етикети (например за полето за въвеждане на ключови думи във формата за търсене), за да може както визуално, така и звуково да се възприема целта на полето и каква входна информация се очаква от потребителя.

Забелязва се използването на атрибута placeholder като единствен метод за осигуряване на етикет за текстово поле.

- Клавиатура (9.2.1.1 Клавиатура (A))

Установени грешки: страници с наличие на елементи, активиращи се само с мишка, не позволяват клавиатурен достъп. Например връзки в навигационно меню от тип „on mouse over“, бутон за изпращане във формуляр за обратна връзка (в резултат на което потребител, който не ползва мишка, не може да изпрати самостоятелно формуляра) и др.

- Контрастно съотношение (9.1.4.3 Контраст (минимални изисквания) (AA))

Използвани са комбинации между текст и неговия фон, които не осигуряват достатъчен контраст, съгласно изискването на стандарта (за малък текст – поне 4:1.5, за голям текст – поне 3:1). Ниският контраст е най-често срещаната грешка, в почти всички сайтове.

- Връзки (9.2.4.4 Предназначение на линк (в контекст) (A), 9.1.1.1 Нетекстово съдържание (A))

Установени грешки:

- връзки с текст, който не описва разбираемо целта на връзката – напр. „Информация“, „Виж повече“, „Повече информация“, „Детайли“, „Прочети още“ и други подобни; връзки към различно видео съдържание, но всички с текст „видео“;

- връзки с имена „?p=1383“, „?p=1378“ и други подобни, които не подсказват действието, което ще се изпълни при активирането им (празни линкове);

- връзки, включени с атрибута href, без текстово съдържание (като текст или текстова алтернатива) или без етикет, който идентифицира целта (aria-label или aria-labelledby); например връзки към социалните медии;

- Структура (Информация и взаимовръзки 9.1.3.1 (A), 2.4.6 Заглавия и етикети (AA)
4.1.2. Наименование, роля, стойност (A))

Установени са пропуски при маркиране на структурата на сайт чрез семантични заглавия (headings):

- неправилно йерархично вложени заглавия – част от сайтовете използват заглавия от различни нива, но в много случаи не е спазена йерархията при тяхното влагане: прескачане на нива; липса на заглавие от ниво 1 за основната тема на страницата; основно

заглавие от ниво 2 или по-ниско, вместо от ниво 1; заглавие от ниво 1 с едно и също съдържание в множество страници, при липса друго основно заглавие;

- структура, която не представя правилно основните теми на страницата и вложените подтеми;
- празни заглавия (заглавие без съдържание).

Използването само на заглавия от определено/-и ниво/-а, което се наблюдава в някои от сайтовете, без реализирана цялостна и последователна употреба на заглавия, обезсмисля тяхната употреба, тъй като на практика не осигуряват ефективна навигация и бърз достъп до основното съдържание на страницата, както и възможност за пропускане на менюта и реклами, каквото реално е предназначението им.

Констатирани са неподходящи имена на региони, които не дават ясна представа за местоположението, както и за ориентацията на ползвателите на екранен четец в съдържанието (напр. множество навигационни региони в сайт, които се съобщават като „navigation region“, „Breadcrumb navigation region“ и „Footer menu navigation region“).

Прекалената употреба на региони, заглавия и списъци (констатирана на отделни сайтове) създава объркване у потребителите при опит за навигиране по тези елементи с бързите команди на екранния четец, а навигирането чрез стрелките причинява неудобство и загуба на време; препоръката в тези случаи е за оптимизиране на структурните елементи така, че да обособяват сайта по-малко на брой блокове.

- Език на страница (9.3.1.1. (A))

Установени грешки:

- не идентифициран основен език на страница (липса на атрибут lang в html елемента);
- език на страница не съвпада с идентифицирания език - страници с основно съдържание на български език, за които езикът е неправилно определен като английски (<html lang="en">).

- Заглавие на страница (9.2.4.2. (A))

Установени грешки:

- заглавие, което не описват адекватно и информативно съдържанието на страницата;
- заглавие на страница, което не е ясно за разграничаването ѝ от другите страници в сайта. Например страници, които съдържат само наименованието на организацията; на места излишно дълги заглавия; в отделни сайтовете елементът <title> е оставен празен, в резултат на което се изобразява URL адреса на страницата (безполезен текст); сайтове с едно и също заглавие за всички страници на сайта.
- заглавия, които не съответстват на добрата практика в началото да бъде информацията, уникална за страницата (първо специфичната информация за страницата и след това за сайта), напр. започват с наименованието на организацията.

Част от проверените страници съдържат документи, които могат да се свалят, като значителна част от тях са недостъпни за ползвателите с екранен четец - някои от тях са

напълно нечетими (напр. pdf файлове със сканирани изображения), част са четими, но достъпността им е на най-ниско ниво (текстът може да бъде изчетен, но липсва достъпна навигация или PDF тагове например) и подлежи на подобрене.

Резултатите от проверката за наличие на карта на сайта показаха, че 35% от уебсайтовете имат карта на сайта, в повечето случаи в достъпен HTML формат.

Някои от посочените несъответствия не са открити като грешки от автоматичния инструмент (в някои случаи са отбелязани в генерирания отчет като Alerts), а са установени в резултат на ръчната проверка от експерт и от потребител, използващ екранен четец.

3.1.2. Резултати за приложен метод на задълбоченото наблюдение на уебсайтове

а) подробно описание на резултатите от наблюдението, включително измервателните данни;

Преглед на тестване на критерии (автоматично/ръчно/с екранен четец):

Изискване	Критерий	Тестван автоматично Да/Не	Използвани автоматични средства	Тестван ръчно Да/Не	Тестван с екранен четец Да/Не
Нетекстово съдържание	9.1.1.1 (A)	Да	Wave, Axe tool	Да	Не
Само звук и само картина (предварително записани)	9.1.2.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Надписи (предварително записани)	9.1.2.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Звуково описание или медийна алтернатива (предварително записани)	9.1.2.3 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Надписи (на живо)	9.1.2.4 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Звуково описание (предварително записано)	9.1.2.5 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Информация и взаимовръзки	9.1.3.1 (A)	Да	Wave, Axe tool	Да	Да
Смислова последователност	9.1.3.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Да

Изискване	Критерий	Тестван автоматично Да/Не	Използвани автоматични средства	Тестван ръчно Да/Не	Тестван с екранен четец Да/Не
Сетивни характеристики	9.1.3.3 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Ориентация	9.1.3.4 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Идентифициране на целта на полетата за въвеждане	9.1.3.5 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Използване на цвят	9.1.4.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Оразмеряване и преоформяне	9.1.4.10 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Контраст на нетекстови обекти	9.1.4.11 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Разстояние между текст	9.1.4.12 (AA)	Да	Text Spacing	Да	Не
Съдържание при преминаване или фокус	9.1.4.13 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Управление на звука	9.1.4.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Контраст (минимални изисквания)	9.1.4.3 (AA)	Да	Contrast checker	Да	Не
Преоразмеряване на текст	9.1.4.4 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Изображения на текст	9.1.4.5 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Клавиатура	9.2.1.1 (A)	Да	Wave, Axe tool	Да	Да
Без фиксиране на клавиатурния фокус	9.2.1.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Бързи връзки чрез клавиши със символи	9.2.1.4 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Регулируеми времеви интервали	9.2.2.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не

Изискване	Критерий	Тестван автоматично Да/Не	Използвани автоматични средства	Тестван ръчно Да/Не	Тестван с екранен четец Да/Не
Пауза, спиране, скриване	9.2.2.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Три проблясвания или под прага на проблясвания	9.2.3.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Заобикаляне (байпас) на блокове с информация	9.2.4.1 (A)	Да	Wave	Да	Да
Заглавие на страницата	9.2.4.2 (A)	Да	Wave, Axe tool	Да	Да
Ред на назначаване на фокус	9.2.4.3 (A)	Не	Не се използва	Да	Да
Предназначение на линк (в контекст)	9.2.4.4 (A)	Да	Wave, Axe tool	Да	Да
Алтернативни пътища	9.2.4.5 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Заглавия и етикети	9.2.4.6 (AA)	Не	Не се използва	Да	Да
Видим фокус	9.2.4.7 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Жестове с курсор/показалец	9.2.5.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Изключване на жестове с курсор/показалец	9.2.5.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Етикет в наименование	9.2.5.3 (A)	Не	Не се използва	Да	Да
Активиране посредством движение	9.2.5.4 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Език на страницата	9.3.1.1. (A)	Да	Wave, Axe tool	Да	Да
Език на отделните части	9.3.1.2 (AA)	Да	Wave	Да	Да
При получаване на фокус	9.3.2.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не

Изискване	Критерий	Тестван автоматично Да/Не	Използвани автоматични средства	Тестван ръчно Да/Не	Тестван с екранен четец Да/Не
Автоматична промяна при въвеждане	9.3.2.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Систематична навигация	9.3.2.3 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Систематична идентификация	9.3.2.4 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Идентифициране на грешки	9.3.3.1(A)	Не	Не се използва	Да	Да
Етикети или инструкции	9.3.3.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Да
Предложение за отстраняване на грешка	9.3.3.3 (AA)	Не	Не се използва	Да	Да
Предотвратяване на грешки (юридически, финансови, фактически)	9.3.3.4 (AA)	Не	Не се използва	Да	Да
Логически разбор	9.4.1.1 (A)	Да	HTML Validator	Да	Да
Наименование, роля, стойност	9.4.1.2 (A)	Да	Wave, Axe tool	Да	Да
Съобщения за състояние	9.4.1.3 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не

Представяме в табличен вид резултатите след извършен анализ по изискванията на стандарта (съотношение на уебсайтове отговаря/не отговаря):

Изискване/критерий за успех, включен в анализа	Критерий	Сайтове (%) Отговаря	Сайтове (%) Не отговаря
Нетекстово съдържание	<u>9.1.1.1 (A)</u>	9,52%	90,48%
Само звук и само картина (предварително записани)	<u>9.1.2.1 (A)</u>	0%	4,76%

Изискване/критерий за успех, включен в анализа	Критерий	Сайтове (%) Отговаря	Сайтове (%) Не отговаря
Надписи (предварително записани)	<u>9.1.2.2 (A)</u>	4,76%	19,05%
Звуково описание или медийна алтернатива	<u>9.1.2.3 (A)</u>	4,76%	9,52%
Надписи (на живо)	<u>9.1.2.4 (AA)</u>	0%	0%
Звуково описание (предварително записано)	<u>9.1.2.5 (AA)</u>	0%	9,52%
Информация и взаимовръзки	<u>9.1.3.1 (A)</u>	28,57%	71,43%
Смислова последователност	<u>9.1.3.2 (A)</u>	90,48%	9,52%
Сетивни характеристики	<u>9.1.3.3 (A)</u>	14,29%	0%
Ориентация	<u>9.1.3.4 (AA)</u>	90,48%	0%
Идентифициране на целта на полетата за въвеждане	<u>9.1.3.5 (AA)</u>	33,33%	0%
Използване на цвят	<u>9.1.4.1 (A)</u>	23,81%	0%
Управление на звука	<u>9.1.4.2 (A)</u>	42,86%	14,29%
Контраст (минимални изисквания)	<u>9.1.4.3 (AA)</u>	47,62%	42,86%
Преоразмеряване на текст	<u>9.1.4.4 (AA)</u>	71,43%	28,57%
Изображения на текст	<u>9.1.4.5 (AA)</u>	19,05%	19,05%
Оразмеряване и преоформяне	<u>9.1.4.10 (AA)</u>	28,57%	9,52%
Контраст на нетекстови обекти	<u>9.1.4.11 (AA)</u>	38,10%	52,38%
Разстояние между текст	<u>9.1.4.12 (AA)</u>	85,71%	14,29%
Съдържание при преминаване или фокус	<u>9.1.4.13 (AA)</u>	4,76%	38,10%
Клавиатура	<u>9.2.1.1 (A)</u>	28,57%	71,43%
Без фиксиране на клавиатурния фокус	<u>9.2.1.2 (A)</u>	57,14%	4,76%
Бързи връзки чрез клавиши със символи	<u>9.2.1.4 (A)</u>	4,76%	4,76%
Регулируеми времеви интервали	<u>9.2.2.1 (A)</u>	0%	0%
Пауза, спиране, скриване	<u>9.2.2.2 (A)</u>	4,76%	4,76%

Изискване/критерий за успех, включен в анализа	Критерий	Сайтове (%) Отговаря	Сайтове (%) Не отговаря
Три проблясвания или под прага на проблясвания	<u>9.2.3.1 (A)</u>	14,29%	0%
Заобикаляне (байпас) на блокове с информация	<u>9.2.4.1 (A)</u>	28,57%	66,67%
Заглавие на страницата	<u>9.2.4.2 (A)</u>	42,86%	57,14%
Ред на назначаване на фокус	<u>9.2.4.3 (A)</u>	33,33%	33,33%
Предназначение на линк (в контекст)	<u>9.2.4.4 (A)</u>	14,29%	85,71%
Алтернативни пътища	<u>9.2.4.5 (AA)</u>	85,71%	14,29%
Заглавия и етикети	<u>9.2.4.6 (AA)</u>	76,49%	9,52%
Видим фокус	<u>9.2.4.7 (AA)</u>	28,57%	71,43%
Жестове с курсор/показалец	<u>9.2.5.1 (A)</u>	0%	0%
Изключване на жестове с курсор/показалец	<u>9.2.5.2 (A)</u>	0%	0%
Етикет в наименование	<u>9.2.5.3 (A)</u>	38,10%	0%
Активиране посредством движение	<u>9.2.5.4 (A)</u>	0%	4,76%
Език на страницата	<u>9.3.1.1. (A)</u>	38,10%	61,90%
Език на отделните части	<u>9.3.1.2 (AA)</u>	9,52%	28,57%
При получаване на фокус	<u>9.3.2.1 (A)</u>	23,81%	0%
Автоматична промяна при въвеждане	<u>9.3.2.2 (A)</u>	14,29%	9,52%
Систематична навигация	<u>9.3.2.3 (AA)</u>	66,67%	33,33%
Систематична идентификация	<u>9.3.2.4 (AA)</u>	66,67%	0%
Идентифициране на грешки	<u>9.3.3.1(A)</u>	9,52%	9,52%
Етикети или инструкции	<u>9.3.3.2 (A)</u>	19,05%	47,62%
Предложение за отстраняване на грешка	<u>9.3.3.3 (AA)</u>	14,29%	0%
Предотвратяване на грешки (юридически, финансови, фактически)	<u>9.3.3.4 (AA)</u>	0%	0%
Логически разбор	<u>9.4.1.1 (A)</u>	47,62%	52,38%

Изискване/критерий за успех, включен в анализа	Критерий	Сайтове (%) Отговаря	Сайтове (%) Не отговаря
Наименование, роля, стойност	<u>9.4.1.2 (A)</u>	4,76%	95,24%
Съобщения за състояние	<u>9.4.1.3 (AA)</u>	4,76%	0%

б) качествен анализ на резултатите от наблюдението

При анализа на резултатите от тестването по метода на задълбоченото наблюдение се констатира несъответствие с изискванията на стандартите и техническите спецификации, посочени в член 6 от Директива (ЕС) 2016/2102.

Анализът на съответствие/несъответствие по критерии показва, че най-честите несъответствия са по следните критерии:

- 9.1.1.1 (A) Нетекстово съдържание - при 90,48% от сайтовете е констатирано несъответствие по критерия. Основните грешки са: липса на алтернативен текст на не текстово съдържание (най-често са изображения или графично представена информация); алтернативен текст на декоративно изображение (поставянето на алтернативен текст на декоративно изображение или не маркирането му по подходящ начин води до несъответствия с критерия);

- 9.1.3.1 (A) Информация и взаимовръзки – при 71,43% от проверените сайтове е констатирано несъответствие по този критерии. Основните грешки са:

- Използване на структурни елементи с декоративна цел – най-често това са heading елементи. За правилното възприемане на информацията от хора, използващи екранен четец, използването на heading елементите трябва да отговаря на структурата на съдържанието и да бъдат използвани йерархично. Използването само на елементи h3 например (без използването на йерархията h1, h2) само защото са форматиран с цвят и размер на шрифта е пример за декоративно използване на структурни елементи;

- Не използване на структурни елементи, когато съдържанието е структурирано. Най-често това е не използването на <ul> елементи, когато съдържанието е списък. Друг пример е форматирането на таблична информация без използването на <table> <th> елементи. Тази грешка прави информацията неразбираема за незрящи потребители.

- 9.4.1.2 (A) Наименование, роля, стойност – при 95% от проверените сайтове е констатирано несъответствие по този критерии. Основните грешки са липса на програмно разпознаваемо име или роля на елемент от интерфейса.

3.1.3. Резултати за приложен метод на задълбоченото наблюдение на мобилни приложения

а) подробно описание на резултатите от наблюдението, включително измервателните данни

Проверката на мобилните приложения е насочена към Native Android App (JAVA) open functionality, като всеки критерий в контролния лист може да бъде обективно проверен,

да има съответствие и да може да бъде оценен съгласно Understanding секцията на WCAG 2.1 за съответните критерии.

Изискване	Критерий	Тестван автоматично Да/Не	Използвани автоматични средства	Тестван ръчно Да/Не	Тестван с екранен четец Да/Не
Нетекстово съдържание	11.1.1.1.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Да
Аудио и видео съдържание (предварително записани)	11.1.2.1.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Да
Надписи (предварително записани)	11.1.2.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Да
Информация и взаимовръзки	11.1.3.1.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Да
Сетивни характеристики	11.1.3.3 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Ориентация	11.1.3.4 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Идентифициране на целта на полетата за въвеждане	11.1.3.5 (AA)	Не	Не се използва	Да	Да
Използване на цвят	11.1.4.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Управление на звука	11.1.4.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Контраст (минимални изисквания)	11.1.4.3 (AA)	Да	contrastchecker.com	Да	Не
Изображения на текст	11.1.4.5.1 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Контраст на нетекстови обекти	11.1.4.11 (AA)	Да	contrastchecker.com	Да	Не
Съдържание при преминаване или фокус	11.1.4.13 (AA)	Не	Не се използва	Да	Не
Регулируеми времеви интервали	11.2.2.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не

Изискване	Критерий	Тестван автоматично Да/Не	Използвани автоматични средства	Тестван ръчно Да/Не	Тестван с екранен четец Да/Не
Пауза, спиране, скриване	11.2.2.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Три проблясвания или под прага на проблясвания	11.2.3.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Предназначение на линк (в контекст)	11.2.4.4 (A)	Не	Не се използва	Да	Да
Заглавия и етикети	11.2.4.6 (AA)	Не	Не се използва	Да	Да
Жестове курсор/показалец	11.2.5.1 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Изключване на жестове с курсор/показалец	11.2.5.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Активиране посредством движение	11.2.5.4 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Автоматична промяна при въвеждане	11.3.2.2 (A)	Не	Не се използва	Да	Не
Идентифициране на грешки	11.3.3.1.1(A)	Не	Не се използва	Да	Да
Предотвратяване на грешки (юридически, финансови, фактически)	11.3.3.4 (AA)	Не	Не се използва	Да	Да
Наименование, роля, стойност	11.4.1.2.1(A)	Не	Не се използва	Да	Да
Отворен към за достъпност	11.5.2	Не	Не се използва	Да	Да
Без прекъсване при използване на технологии за достъпност	11.6.2	Не	Не се използва	Да	Да

Изискване	Критерий	Тестван автоматично Да/Не	Използвани автоматични средства	Тестван ръчно Да/Не	Тестван с екранен четец Да/Не
Потребителски настройки	11.7	Не	Не се използва	Да	Не

След извършен анализ по изискванията на стандарта представяме в табличен вид резултатите (съотношение на мобилни приложения отговарят/не отговарят):

Изискване	Критерий	Отговарят (%)	Не отговарят (%)
Нетекстово съдържание	11.1.1.1.1 (A)	46,15	38,46
Аудио и видео съдържание (предварително записани)	11.1.2.1.1 (A)	7,69	0,00
Надписи (предварително записани)	11.1.2.2 (A)	7,69	7,69
Информация и взаимовръзки	11.1.3.1.1 (A)	61,54	23,08
Сетивни характеристики	11.1.3.3 (A)	23,08	7,69
Ориентация	11.1.3.4 (AA)	84,62	0,00
Идентифициране на целта на полетата за въвеждане	11.1.3.5 (AA)	69,23	7,69
Използване на цвят	11.1.4.1 (A)	23,08	0,00
Управление на звука	11.1.4.2 (A)	7,69	7,69
Контраст (минимални изисквания)	11.1.4.3 (AA)	30,77	46,15
Изображения на текст	11.1.4.5.1 (AA)	7,69	0,00
Контраст на нетекстови обекти	11.1.4.11 (AA)	61,54	23,08
Съдържание при преминаване или фокус	11.1.4.13 (AA)	0,00	0,00
Регулируеми времеви интервали	11.2.2.1 (A)	0,00	0,00
Пауза, спиране, скриване	11.2.2.2 (A)	7,69	0,00

Изискване	Критерий	Отговарят (%)	Не отговарят (%)
Три проблясвания или под прага на проблясвания	11.2.3.1 (A)	0,00	0,00
Предназначение на линк (в контекст)	11.2.4.4 (A)	53,85	7,69
Заглавия и етикети	11.2.4.6 (AA)	38,46	0,00
Жестове с курсор/показалец	11.2.5.1 (A)	7,69	0,00
Изключване на жестове с курсор/показалец	11.2.5.2 (A)	7,69	0,00
Активиране посредством движение	11.2.5.4 (A)	7,69	0,00
Автоматична промяна при въвеждане	11.3.2.2 (A)	0,00	0,00
Идентифициране на грешки	11.3.3.1.1(A)	23,08	0,00
Предотвратяване на грешки (юридически, финансови, фактически)	11.3.3.4 (AA)	0,00	0,00
Наименование, роля, стойност	11.4.1.2.1(A)	0,00	84,62
Отворен към технологии за достъпност	11.5.2	92,31	7,69
Без прекъсване при използване на технологии за достъпност	11.6.2	84,62	7,69
Потребителски настройки	11.7	0,00	0,00

б) констатации за често или сериозно несъответствие с изискванията на стандартите и техническите спецификации, посочени в член 6 от Директива (ЕС) 2016/2102;

От проверените 13 мобилни приложения нито едно не покрива изискванията за съответствие със стандарта. Анализът показва, че най-честите несъответствия са по критерии:

- 9.4.1.2 (A) Наименование, роля, стойност – при 84,6% от проверените приложения е констатирано несъответствие по този критерий. Липса на програмно

разпознаваемо име или роля на елемент от интерфейса. Най-често това са бутоните за меню, на които липсва име, или името не отговаря на функцията на бутона.

- 11.1.4.3 (AA) Контраст (минимални изисквания) – при 46% от проверените приложения е констатирано несъответствие по този критерий. Контрастът между текст и фон е по малък от 4.5:1. В стандарта (EN 301 549 V2.1.2 (2018-08)) за критерий 11.1.4.3 е посочено, че се прилагат същите изисквания за съответствие, както WCAG 2.1 Success Criterion 1.4.3 Contrast (Minimum). Проблем е, че в WCAG 2.1 Success Criterion 1.4.3 Contrast (Minimum) са посочени две минимални стойности на контраста в зависимост от големината на шрифта: 4.5:1 – общо за критерия, и 3:1 за голям текст (Large Text). При мобилните приложения и софтуера като цяло дефиницията за „голям текст“ не може да бъде обективно приложена (не може да се измери големината на шрифта в pt).

3.2. Промени, настъпили от един период на наблюдение до следващия, по отношение на общата достъпност на наблюдаваните уебсайтове и мобилни приложения

С цел доближаване до стандарта и увеличаване на достъпността на уебсайтовете голяма част от организациите са насочени към създаване на алтернативна версия на сайта (<https://www.mi.government.bg>, <https://www.uni-plovdiv.bg>, <https://www.mtitc.government.bg/>). Анализът сочи, че създаването на алтернативна версия ще доведе до пълно съответствие със стандарта EN 301 549, ако са изпълнени всички изисквания, за да бъде разглеждана и оценявана една версия като алтернативна.

В част от уебсайтовете се наблюдава използването на технологии за повишаване на достъпността на уебсайта, чрез създаване или използване на готови инструменти за допълнителна функционалност, подобряваща достъпността (уебсайтове на ahu.mlsp.government.bg, mlsp.government.bg). Технологичната функционалност се базира на утвърдени добри практики и включва:

- увеличаване/намаляване на размера на текста;
- подобряване на контраста;
- увеличаване на част от сайта;
- управление на цветовете.

Анализът показва, че използването на такъв тип инструменти не води до съществено подобряване на съответствието със стандарта. Повечето технологични функционалности са налични по подразбиране във всички браузъри.

При извършена повторна проверка на наблюдаваните уебсайтове през месец ноември, се установи увеличение на броя на уебсайтовете с публикувана декларация за достъпност (30%), и на уебсайтовете, съдържащи карта на сайта (55% от уебсайтовете).

4. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА ПО ПРИЛАГАНЕ И ОБРАТНАТА ИНФОРМАЦИЯ ОТ КРАЙНИТЕ ПОТРЕБИТЕЛИ

С цел създаване на ефективен механизъм за прилагане на Директивата, законово⁷ е регламентиран редът за подаване на сигнали и жалби за нарушаване на изискванията за достъпност на съдържанието на интернет страници или мобилни приложения на организация от общественния сектор (лице по чл. 1, ал. 1 и 2 от Закона за електронното управление).

Като първи етап на уведомяване за нередност, сигналът се изпраща на съответното задължено лице. Самото задължено лице описва процедурата и сроковете, в които разглежда сигнали на граждани и организации за нарушения на изискванията за достъпност и я публикува като част от декларацията за достъпност на своя сайт/мобилно приложение. Като втори етап е регламентирана възможността за подаване на жалба до председателя на Държавна агенция „Електронно управление“, ако лицето по чл. 1, ал. 1 или 2 от ЗЕУ не отговори в срок на подаден към него сигнал, или не предприеме мерките за отстраняване на нарушението на достъпността, посочени в отговора на сигнала.

При разглеждането на жалбата председателят на ДАЕУ с решение може да дава задължителни указания, ако установи нарушение на изискванията за достъпност на съдържанието, като посочва срок за изпълнението им от лицето по чл. 1, ал. 1 и 2 или да я отхвърли, ако не установи нарушение.

В процеса по разрешаване на проблеми, свързани с достъпността на уеб сайтове и мобилни приложения, задължение има и министърът на труда и социалната политика, по искане на председателя на ДАЕУ, да представя обвързващо становище по въпроси, които нямат технически характер и са свързани със специфичните нужди на хората с увреждания, когато такива въпроси възникнат при наблюденията, проверките и прегледите или при разглеждането на жалбите.

5. СЪДЪРЖАНИЕ, СВЪРЗАНО С ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ

Оповестяването на промени в политиката за достъпността на уебсайтове и мобилни приложения ДАЕУ извършва чрез сайта на агенцията и чрез кореспонденция директно с организации от общественния сектор или чрез техни сдружения и съвети. В съответствие с промените, в актуален вид се поддържа Методологията за наблюдение и проверки на достъпността на съдържанието на интернет страниците и мобилните приложения и всички приложения към нея.

С цел намаляване на разходите на администрациите при прилагането на политиките за електронно управление, Държавна агенция „Електронно управление“ създаде възможност за изграждане на портален сайт чрез шаблон, разработен в съответствие с изискванията за достъпност. Към момента, на разположение на администрациите е услугата „Изграждане на федериран портал“, която представлява облачно решение за изграждане на множество портални уебсайтове в рамките на единна инфраструктура. Платформата дава

---

⁷ Закон за електронното управление

възможност всеки един портален уебсайт в инфраструктурата да се изгради чрез шаблон, който се поддържа от служители на ДАЕУ. Шаблоните позволяват относителна персонализация на облика на уебсайта, но запазват структурата с цел улеснение на крайния потребител и създаване на единна визуална онлайн идентичност на държавните институции. Всяка администрация, която има желание да използва създадения шаблон, следва да предприеме действия за подаване на заявление по образец. Информация за услугата, демонстрационната версия на разработените универсални шаблонни портали, Общи условия за изграждане и поддръжка на федериран портал в инфраструктурата на Единния портал за достъп до електронни административни услуги и образец на заявление, са публикувани на официалната интернет страница на Държавна агенция „Електронно управление“ на адрес: <https://e-gov.bg/wps/portal/agency/systems/info-systems/egovbg> или <http://unifiedmodel.egov.bg/wps/portal/unified-model/for-administrations/municipalities/municipalities/>.

От проверените уебсайтове, Националната агенция за приходите използва шаблон, предоставен от ДАЕУ.

Стартирането на дейностите по наблюдение и проверки постави в дневния ред на организациите темата за осигуряване на уеб достъпност. Информацията, която ДАЕУ получава от проверените организации, показва че се предприемат необходимите действия за отстраняване на несъответствията в поставения срок и за поддържане на достъпно съдържание. В резултат на извършен задълбочен преглед на достъпността на своите уеб сайтове някои от организациите планираха и създадоха изцяло нови уебсайтове.

Държавна агенция „Електронно управление“ с цел повишаване на информираността, създаде специално пространство на своя уебсайт (<https://e-gov.bg/wps/portal/agency/home>), където публикува актуални новини, документи и полезни връзки (<https://e-gov.bg/wps/portal/agency/home/%D0%B0ccessibility-websites/web-access>). За улеснение при ползване на стандарта EN 301 549 V2.1.2:2018 и Указанията за достъпност на уеб съдържание WCAG 2.1 от разработчиците, администрациите и организациите, предоставящи обществени услуги, ДАЕУ преведе стандарта на български език.

ДАЕУ инициира практика и привлече хора с увреждания в проверките за достъпност на уебсайтове, за което получи подкрепа от Министерството на труда и социалната политика, Националния съвет за хората с увреждания към Министерския съвет, Института по публична администрация (https://www.ipa.government.bg/bg/dobra_praktika/privlichane-na-hora-s-uvrezhdaniya-v-izvrshvane-na-proverki-za-dostpnost-na-ueb) и различни неправителствени организации.

Приложение към Доклада за наблюдението на достъпността на веб сайтовете и мобилните приложения на организациите от общественния сектор, извършено през първия период на наблюдение в Р България

- Опростено наблюдение на уебсайтове (контролен лист за извършване на проверките)

№	Наименование на проверявания елемент	Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Какво се проверява	Констатация Да/Не/НП	Забележка
1.	Текстови алтернативи за изображения (осигуряване на текстови алтернативи за всяко нетекстово съдържание)	Нетекстово съдържание 9.1.1.1 (А)	<p>1.1. Изображенията, бутоните изображения във формуляри и карти на изображения и зоните в тях имат подходящ, еквивалентен алтернативен текст</p> <p>1.2. Всички изображения, които се използват като връзки, имат описателен алтернативен текст</p> <p>1.3. Изображенията, които не предават съдържание - декоративни или съдържат съдържание, което вече е предадено в текст, се представени с нулев alt текст (alt = "") или са реализирани като CSS фонове. (Декоративните изображения трябва да бъдат скрити от екранните четци (например нулев атрибут alt, ARIA роля = презентация))</p> <p>1.4. Еквивалентни алтернативи на сложни изображения се предоставят в контекст или на отделна свързана уеб страница</p> <p>1.5. Бутоните във формулярите имат описателна стойност</p> <p>1.6. Входните елементи на формуляри имат свързани текстови етикети (със съдържание)</p> <p>1.7. Мултимедия се идентифицира чрез достъпен текст</p>		

№	Наименование на проверявания елемент	Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Какво се проверява	Констатация Да/Не/НП	Забележка
			1.8. Рамките са подходящо озаглавени		
			Допълнително пояснение: Цялото съдържание на изображения, което се представя на потребителя, трябва да има текстова алтернатива, която обслужва еквивалентната цел		
2.	Проверка на основна структура	Информация и взаимовръзки 9.1.3.1 (A)	2.1. Използва се семантично маркиране за обозначаване на заглавия (<h1>), regions/ landmarks, списъци (<ul>, <ol> и <dl>), подчертан или специален текст (<strong>, <code>, <abbr>, <blockquote>, например) и т.н. Семантичното маркиране се използва по подходящ начин		
			2.2. Използват се таблици за таблични данни, а клетките с данни са свързани с техните заглавия. Надписите на таблиците с данни, ако съществуват, са свързани с таблиците с данни		
			2.3. Текстовите етикети са свързани с елементи за въвеждане във формуляри. Свързаните елементи на формата са групирани с fieldset/ legend. ARIA label може да се използва, когато стандартният HTML е недостатъчен		
3.	Контрастно съотношение (минимален)	Контраст (минимални изисквания) 9.1.4.3 (AA)	3.1. Контрастно съотношение за нормален текст е най-малко 4,5:1		
			3.2. Контрастното съотношение за голям текст - поне 18 pt (24 px) или 14 pt (18,66 px) и удебелен, е най-малко 3:1		

№	Наименование на проверявания елемент	Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Какво се проверява	Констатация Да/Не/НП	Забележка
4.	Преоразмеряване на текст с конвенционални подходи към брауъра	Преоразмеряване на текст 9.1.4.4 (AA)	4.1. Целият текст действително се уголемява (напр. няма изображения на текст)		
			4.2. Съдържанието не е подрязано, съкратено или неясно		
			4.3. Съдържанието не се застъпва		
			4.4. Интерактивните елементи (например контроли на формуляри) са видими и използваеми		
			4.5. Не се изисква хоризонтално превъртане		
		Изображения на текст 9.1.4.5 (AA)	4.6. Ако същото визуално представяне може да се направи само с текст, не се използва изображение за представяне на този текст		
5.	Преместване, просветване или мигане на съдържанието	Пауза, спиране, скриване 9.2.2.2 (A)	5.1. Автоматично преместване, мигане или превъртане на съдържание, което продължава повече от 5 секунди, може да бъде поставено на пауза, спряно или скрито от потребителя		
			5.2. Автоматичното актуализиране на съдържанието може да бъде поставено на пауза, спряно или скрито от потребителя или потребителят може ръчно да управлява времето на актуализациите		
		Три проблясвания или под прага на проблясвания 9.2.3.1 (A)	5.3. Страницата няма съдържание, което проблясва повече от 3 пъти в секунда, освен ако това проблясващо съдържание не е достатъчно малко и проблясванията са с нисък контраст и не съдържат много червено. Трябва да се проверят общи прагове за проблясвания и червено проблясване		

№	Наименование на проверявания елемент	Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Какво се проверява	Констатация Да/Не/НП	Забележка
6.	Заглавие на страници	Заглавие на страницата 9.2.4.2 (A)	6.1. Уеб страницата има заглавие, което описва кратко, адекватно и информативно съдържание на страницата		
			6.2. Уеб страницата има заглавие, което е адекватно за разграничаването ѝ от другите страници, различно от заглавията на другите страници в сайта		
			6.3. В заглавието на страницата първо е поставена уникална информация		
7.	Описателни връзки	Предназначение на линк (в контекст) (A) 9.2.4.4	7.1. Всяка връзка съдържа текст, който описва целта на връзката (няма връзки с текст като: „щракни тук“, „тук“, „повече“, „прочети повече“, „информация“)		
			7.2. Няма връзки, включени с атрибута href, без текстово съдържание в тях (като текст или текстови алтернативи) и без етикет, който идентифицира целта (aria-label или aria-labelledby)		
			7.3. Текстовата алтернатива на изображенията, включени във връзките, е различна от текстовото съдържание на връзката		
			7.4. Връзките или бутоните, дефинирани чрез WAI-ARIA, имат съответстващ етикет		
8.	Заглавия и етикети	Заглавия и етикети 9.2.4.6 (AA)	8.1. Заглавията в страницата и етикетите за контроли във формуляри и интерактивни контроли са информативни		
			8.2. Целият текст, който изглежда като заглавие, е маркиран като заглавие		
			8.3. Всеки текст, който е маркиран като заглавие, действително функционира като заглавие		
			8.4. Йерархията на заглавията е смислена и са правилно йерархично вложени		

№	Наименование на проверявания елемент	Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Какво се проверява	Констатация Да/Не/НП	Забележка
9.	Идентификация на основния език	Език на страницата 9.3.1.1. (A)	9.1. Езикът е правилно определен чрез атрибута lang (напр. <html lang="bg">		
			9.2. Езикът на страницата съпада с идентифицирания език		
10.	Форми, етикети и идентифициране на грешки	Идентифициране на грешки 9.3.3.1 (A)	10.1. Задължителните елементи на формуляр, които изискват конкретен формат, стойност или дължина, предоставят тази информация в етикета на елемента		
			10.2. Грешките при валидиране на формулярите са ефикасни, интуитивни и достъпни. Грешката е ясно идентифицирана, осигурен е бърз достъп до проблемния елемент и потребителят може лесно да поправи грешката и да изпрати отново формуляра		
		Етикети или инструкции 9.3.3.2 (A)	10.3. Достатъчно етикети, указания и инструкции за необходимите интерактивни елементи се предоставят чрез инструкции, примери, правилно разположени етикети на формуляри и / или групи полета / легенди		
		Наименование, роля, стойност 9.4.1.2 (A)	10.4. Имената на регионите и фреймовете подсказват какво се съдържа в тях		
11.	Мултимедийни (видео/аудио) алтернативи	Само звук и само картина (предварително записани) 9.1.2.1 (A)	11.1. Предоставен е препис на съответното съдържание на аудио файл (предварително записан, не на живо) (аудио картички, МР3 файлове и т.н.)		
			11.2. Предоставени са препис или аудио описание на съответното съдържание на видео		

№	Наименование на проверявания елемент	Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Какво се проверява	Констатация Да/Не/НП	Забележка
			(предварително записано), освен ако видеоклипът е декоративен		
		Надписи (предварително записани) 9.1.2.2 (A)	11.3. Синхронизирани надписи се предоставят за видео, което не е активно (видеоклипове в YouTube и т.н.)		
		Звуково описание или медийна алтернатива (предварително записани) 9.1.2.3 (A)	11.4. Предоставен е препис или аудио описание за видео, което е предварително записано		
		Управление на звука 9.1.4.2 (A)	11.5. Ако в страница автоматично се зарежда звук с продължителност повече от 3 секунди, той лесно може да бъде спрял или да му се намали силата		
			<u>Забележка:</u> Ако аудиото или видеото са обозначени като алтернатива на уеб съдържание (например версия на аудио или жестомимичен език на уеб страница), самото уеб съдържание служи като алтернатива. Необходимо е да бъдат осигурени алтернативи (видео/аудио) за медиите, базирани на времеви алтернативи		
12.	Достъп чрез клавиатура и визуален фокус	Клавиатура 9.2.1.1 (A)	12.1. Цялата функционалност на страницата е достъпна с помощта на клавиатурата (връзки, бутони, полета на формуляри, контроли в медийни плеъри), освен ако функционалността не може да бъде изпълнена по известен начин с помощта на клавиатура (напр. free hand drawing) 12.2. Клавишите за бърз достъп (shortcuts) и клавишите за достъп (задаване на клавиши за		

№	Наименование на проверявания елемент	Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Какво се проверява	Констатация Да/Не/НП	Забележка
			достъп обикновено се избягва) не противоречат на известните клавиши за бърз достъп на брауъра и екранния четец.		
		Без фиксиране на клавиатурния фокус 9.2.1.2 (A)	12.3. Фокусът на клавиатурата не се фиксира на определен елемент на страницата. Може да се навигира към и от всеки елемент на страницата като се използва само клавиатурата		
		Ред на назначаване на фокус 9.2.4.3 (A)	12.4. Навигационният ред на връзки, елементи на формуляри и т.н. е логичен и интуитивен		
		Видим фокус 9.2.4.7 (AA)	12.5. Визуално се вижда кой елемент на страницата има текущия фокус на клавиатурата (т.е. докато преглеждате страницата, можете да видите къде се намирате)		
			Резултат Tingtun Checker		
			Резултат от Lighthouse Checker		
			Има декларация за достъпност		
			Има декларация за достъпност и тя е по образец		
			Има карта на сайта		
			Има карта на сайта и тя е в достъпен HTML формат		

Изискване на хармонизирания стандарт, включено в опростеното наблюдение	Потребителски нужди, които удовлетворява
9.1.1.1 (A) Нетекстово съдържание	липса на зрение, ограничено зрение, липса на слух ограничен слух, ограничени когнитивни способности
9.1.2.1 (A) Само звук и само картина (предварително записани)	липса на зрение, ограничено зрение, липса на слух, ограничен слух ограничени когнитивни способности
9.1.2.2 (A) Надписи (предварително записани)	липса на слух, ограничен слух ограничени когнитивни способности
9.1.2.3 (A) Звуково описание или медийна алтернатива (предварително записани)	липса на зрение ограничено зрение, ограничени когнитивни способности
9.1.3.1 (A) Информация и взаимовръзки	липса на зрение, ограничено зрение, ограничени когнитивни способности
9.1.4.2 (A) Управление на звука	Без зрение, ограничен слух, ограничени когнитивни способности
9.1.4.3 (AA) Контраст (минимални изисквания)	ограничено зрение, без възприемане на цветове, ограничени когнитивни способности
9.1.4.4 (AA) Преоразмеряване на текст	ограничено зрение, , ограничени способности за боравене с ръце или сила
9.1.4.5 (AA) Изображения на текст	ограничено зрение, без способност да разпознава цветове
9.2.1.1 (A) Клавиатура	липса на зрение, ограничено зрение, без гласови способности, ограничени способности за боравене с ръце или сила
9.2.1.2 (A) Без фиксиране на клавиатурния фокус	липса на зрение, ограничено зрение, без гласови способности, ограничени способности за боравене с ръце или сила
9.2.2.2 (A) Пауза, спиране, скриване	липса на зрение, ограничено зрение, ограничени способности за боравене с ръце или сила, липса на слух, ограничен слух
9.2.3.1 (A) Три проблясвания или под прага на проблясвания	необходимостта от свеждане до минимум на елементите, предизвикващи фотосензитивни епилептични припадъци
9.2.4.2 (A) Заглавие на страницата	липса на зрение, ограничено зрение, ограничени способности за боравене с ръце или сила, използване с ограничени когнитивни способности
9.2.4.3 (A) Ред на назначаване на фокуса	липса на зрение, ограничено зрение, липса на слух, използване без гласови способности, ограничени когнитивни способности
9.2.4.4 (A) Предназначение на линк (в контекст)	липса на зрение, ограничено зрение, ограничени способности за боравене с ръце или сила, ограничени когнитивни способности използване без гласови способности

9.2.4.6 (AA) Заглавия и етикети	липса на зрение, ограничено зрение, без гласови способности, липса на слух, ограничени способности за боравене с ръце или сила, ограничени когнитивни способности
9.2.4.7 (AA) Видим фокус	липса на зрение, ограничено зрение, без гласови способности, ограничени способности за боравене с ръце или сила, ограничени когнитивни способности
9.3.1.1 (A) Език на страницата	липса на зрение, ограничено зрение, липса на слух ограничен слух, ограничени когнитивни способности
9.3.3.1(A) Идентифициране на грешки	липса на зрение, ограничено зрение, липса на слух ограничен слух, ограничени когнитивни способности
9.3.3.2 (A) Етикети или инструкции	липса на зрение, ограничено зрение, без гласови способности, ограничени способности за боравене с ръце или сила, ограничени когнитивни способности
9.4.1.2 (A) Наименование, роля, стойност	липса на зрение, ограничено зрение, ограничени способности за боравене с ръце или сила

- **Задълбочено наблюдение на уебсайтове (контролен лист за извършване на проверките)**

Изискване	Критерий	Кон-статация	Технически пояснения / код за грешка
Нетекстово съдържание	9.1.1.1 (A)		
Само звук и само картина (предварително записани)	9.1.2.1 (A)		
Надписи (предварително записани)	9.1.2.2 (A)		
Звуково описание или медийна алтернатива (предварително записани)	9.1.2.3 (A)		
Надписи (на живо)	9.1.2.4 (AA)		
Звуково описание (предварително записано)	9.1.2.5 (AA)		
Информация и взаимовръзки	9.1.3.1 (A)		
Смислова последователност	9.1.3.2 (A)		
Сетивни характеристики	9.1.3.3 (A)		
Ориентация	9.1.3.4 (AA)		
Идентифициране на целта на полетата за въвеждане	9.1.3.5 (AA)		
Използване на цвят	9.1.4.1 (A)		

Изискване	Критерий	Кон-статация	Технически пояснения / код за грешка
Управление на звука	9.1.4.2 (A)		
Контраст (минимални изисквания)	9.1.4.3 (AA)		
Преоразмеряване на текст	9.1.4.4 (AA)		
Изображения на текст	9.1.4.5 (AA)		
Оразмеряване и преоформяне	9.1.4.10 (AA)		
Контраст на нетекстови обекти	9.1.4.11 (AA)		
Разстояние между текст	9.1.4.12 (AA)		
Съдържание при преминаване или фокус	9.1.4.13 (AA)		
Клавиатура	9.2.1.1 (A)		
Без фиксиране на клавиатурния фокус	9.2.1.2 (A)		
Бързи връзки чрез клавиши със символи	9.2.1.4 (A)		
Регулируеми времеви интервали	9.2.2.1 (A)		
Пауза, спиране, скриване	9.2.2.2 (A)		
Три проблясвания или под прага на проблясвания	9.2.3.1 (A)		
Заобикаляне (байпас) на блокове с информация	9.2.4.1 (A)		
Заглавие на страницата	9.2.4.2 (A)		
Ред на назначаване на фокус	9.2.4.3 (A)		
Предназначение на линк (в контекст)	9.2.4.4 (A)		
Алтернативни пътища	9.2.4.5 (AA)		
Заглавия и етикети	9.2.4.6 (AA)		
Видим фокус	9.2.4.7 (AA)		
Жестове с курсор/показалец	9.2.5.1 (A)		
Изключване на жестове с курсор/показалец	9.2.5.2 (A)		
Етикет в наименование	9.2.5.3 (A)		
Активиране посредством движение	9.2.5.4 (A)		
Език на страницата	9.3.1.1. (A)		
Език на отделните части	9.3.1.2 (AA)		

Изискване	Критерий	Кон-статация	Технически пояснения / код за грешка
При получаване на фокус	9.3.2.1 (A)		
Автоматична промяна при въвеждане	9.3.2.2 (A)		
Систематична навигация	9.3.2.3 (AA)		
Систематична идентификация	9.3.2.4 (AA)		
Идентифициране на грешки	9.3.3.1(A)		
Етикети или инструкции	9.3.3.2 (A)		
Предложение за отстраняване на грешка	9.3.3.3 (AA)		
Предотвратяване на грешки (юридически, финансови, фактически)	9.3.3.4 (AA)		
Логически разбор	9.4.1.1 (A)		
Наименование, роля, стойност	9.4.1.2 (A)		
Съобщения за състояние	9.4.1.3 (AA)		

Разяснения по критерии на хармонизирания стандарт EN 301 549 V2.1.2 (2018-08)

Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Критерий	Разяснения какво се проверява
Нетекстово съдържание	9.1.1.1 (A)	Изображенията, бутоните изображения във формуляри и карти на изображения и зоните в тях имат подходящ, еквивалентен алтернативен текст.
Само звук и само картина (предварително записани)	9.1.2.1 (A)	Предоставен е препис на съответното аудио/видео съдържание на файл (предварително записан, не на живо).
Надписи (предварително записани)	9.1.2.2 (A)	Синхронизирани надписи се предоставят за видео, което не е активно.(предварително записан, не на живо).
Звуково описание или медийна алтернатива	9.1.2.3 (A)	Предоставен е препис или аудио описание за видео, което е предварително записано (предварително записан, не на живо).
Надписи (на живо)	9.1.2.4 (AA)	Предоставени са субтитри за описание на аудио/видео съдържание, което се предава на живо.

Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Критерий	Разяснения какво се проверява
Звуково описание (предварително записано)	9.1.2.5 (AA)	Описателни пояснения под формата на звуково съдържание се предоставят за видео съдържание синхронно. (предварително записан, не на живо).
Информация и взаимовръзки	9.1.3.1 (A)	Информацията, структурата и връзките между тях могат да бъдат „програмно“ (чрез софтуерни инструменти) определяни или са достъпни с описателен текст.
Смислова последователност	9.1.3.2 (A)	Когато последователността на представяне на съдържанието влияе на неговото смислово значение, сайта предоставя възможност тази последователност да се управлява програмно (чрез софтуерни инструменти).
Сетивни характеристики	9.1.3.3 (A)	Инструкциите които се предоставят с цел разбиране и работа със съдържанието, не разчитат само и единствено на сетивност и материални характеристики като форма, цвят, размер, място на визуализация, ориентация в пространството и звук.
Ориентация	9.1.3.4 (AA)	Предоставеното съдържание в сайта не е ограничено по изглед и ориентация само в една посока или само на един дисплей, Позволява смяна на ориентацията на портретна и пейзажна и не зависи от размера на дисплея на който се визуализира.
Идентифициране на целта на полетата за въвеждане	9.1.3.5 (AA)	Смисълът на полето за въвеждане, което събира информация за потребителя, предоставя възможност да бъде софтуерно променян когато полето служи на цели описани в секция „Input Purposes for User Interface Components“ от стандарта.
Използване на цвят	9.1.4.1 (A)	Когато се използват цветове, те не трябва да са единственото визуално средство като начин за определяне на потребителско действие, индикация за очакване на отговор от потребител или маркер за различаване на визуален елемент. За гореизброените следва да има алтернативен начин за отличаване освен използването на цвят.

Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Критерий	Разяснения какво се проверява
Управление на звука	9.1.4.2 (A)	Ако в страница автоматично се зарежда звук с продължителност повече от 3 секунди, то трябва лесно да може да бъде спрян или да позволява да му се намали силата.
Контраст (минимални изисквания)	9.1.4.3 (AA)	Контрастно съотношение за нормален текст е най-малко 4,5:1
Преоразмеряване на текст	9.1.4.4 (AA)	Размера на текста може да бъде променен до 200% без използването на допълнителни технологии и без загуба на съдържание или функционалност.
Изображения на текст	9.1.4.5 (AA)	Интерактивните елементи (например контроли на формуляри) са видими и използваеми.
Оразмеряване и преоформяне	9.1.4.10 (AA)	Съдържанието може да бъде предоставено без загуба на информация или функционални характеристики и без задължителна необходимост от хоризонтално и вертикално превъртане.
Контраст на нетекстови обекти	9.1.4.11 (AA)	Визуално предоставеното съдържание има съотношение на контраст 3:1 между съседните цветове
Разстояние между текст	9.1.4.12 (AA)	При съдържание създадено чрез използване на HTML-подобни езици (markup languages), които поддържат промяна на стиловите характеристики (CSS), не се допуска загуба на съдържание и функционалност.
Съдържание при преминаване или фокус	9.1.4.13 (AA)	Когато движението на мишката върху обект или фокусирането на съдържание чрез клавиатура визуализира допълнителни обекти в съдържанието който иначе остават скрити
Клавиатура	9.2.1.1 (A)	Цялата функционалност на страницата е достъпна с помощта на клавиатурата без да има ограничение във времето за натискането на съкратения клавиш.
Без фиксиране на клавиатурния фокус	9.2.1.2 (A)	Клавишите за бърз достъп и клавишите за достъп не противоречат на известните клавиши за бърз достъп на брауъра и екранния четец.
Бързи връзки чрез клавиши със символи	9.2.1.4 (A)	Ако клавишната комбинация е реализирана в съдържанието, чрез използването само на букви, пунктуация, цифри или символни знаци, тогава трябва да е наличен е механизъм за изключване или

Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Критерий	Разяснения какво се проверява
		промяна на клавишната комбинация. Другия вариант е тя да бъде активна само когато обекта е на фокус.
Регулируеми времеви интервали	9.2.2.1 (A)	За всяко съдържание което се предоставя за ограничено време, потребителя трябва да има възможност да изключва лимита, да определя лимита за показване, да увеличава лимита за показване.
Пауза, спиране, скриване	9.2.2.2 (A)	Автоматичното актуализиране на съдържанието може да бъде поставено на пауза, спряно или скрито от потребителя или потребителят може ръчно да управлява времето на актуализациите
Три проблясвания или под прага на проблясвания	9.2.3.1 (A)	Страницата няма съдържание, което проблясва повече от 3 пъти в секунда, освен ако това проблясващо съдържание не е достатъчно малко и проблясванията са с нисък контраст и не съдържат много червено. Трябва да се проверят общи прагове за проблясвания и червено проблясване.
Заобикаляне (байпас) на блокове с информация	9.2.4.1 (A)	Наличен е механизъм за управление на съдържанието който позволява прескачане на блокове със съдържание който се повтарят многократно.
Заглавие на страницата	9.2.4.2 (A)	Уеб страницата има заглавие, което я описва кратко, адекватно и информативно и позволява разграничаването ѝ от другите страници.
Ред на назначаване на фокус	9.2.4.3 (A)	Фокусът на клавиатурата не се фиксира на определен елемент на страницата. Може да се навигира към и от всеки елемент на страницата като се използва само клавиатурата.
Предназначение на линк (в контекст)	9.2.4.4 (A)	Целта на всяка връзка в страницата може да бъде определена от само името на самата връзка или от името на връзката в комбинация с допълнителен елемент който може да бъде определян програмно.
Алтернативни пътища	9.2.4.5 (AA)	Повече от един начина са възможни за достъпване на уеб страница или група от уеб страници.
Заглавия и етикети	9.2.4.6 (AA)	Заглавията в страницата и етикетите за контроли във формуляри са информативни и смислени.

Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Критерий	Разяснения какво се проверява
Видим фокус	9.2.4.7 (AA)	Визуално се вижда кой елемент на страницата има текущия фокус на клавиатурата (т.е. докато преглеждате страницата само с клавиатура, можете да видите къде се намирате).
Жестове с курсор/показалец	9.2.5.1 (A)	Всички жестове за управление който изискват „изписването“ на крива с курсора имат и алтернатива (жест, клавиш) за изпълнение която не изисква изписването на крива.
Изключване на жестове с курсор/показалец	9.2.5.2 (A)	Всички жестове за управление който се изпълняват с курсор / показалец, трябва да могат да се настройват адекватно.
Етикет в наименование	9.2.5.3 (A)	За обекти от съдържанието със етикети, който съдържат текст или изображения на текст, името на самия етикет трябва да съдържа текста който е представен визуално в изображението.
Активиране посредством движение	9.2.5.4 (A)	Функционалност която се управлява чрез движение на устройство или движение на потребителя, да има алтернативно управление налично в потребителския интерфейс. Управлението на същата функционалност следва да предоставя опцията да бъде изключвано с цел предотвратяване на инцидентни потребителски действия.
Език на страницата	9.3.1.1. (A)	Езикът по подразбиране на всяка страница може да бъде програмно (софтуерно) определен.
Език на отделните части	9.3.1.2 (AA)	Езикът на всяка фраза или част от текст трябва да позволява да бъде софтуерно променян (преведен за различен език и т.н), като изключение правят наименования на обекти, технически термини, думи от неопределим език, и думи и фрази който имат специфично контекстно значение.
При получаване на фокус	9.3.2.1 (A)	Когато който и да е елемент се фокусира, то събитието на фокусиране не трябва да предизвиква промяна на контекста на съдържанието.
Автоматична промяна при въвеждане	9.3.2.2 (A)	Промяна на настройката на който и да е компонент от интерфейса да не предизвиква автоматична промяна на контекстното съдържание

Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Критерий	Разяснения какво се проверява
		освен ако потребителя не е предварително предупреден за тези автоматични промени.
Систематична навигация	9.3.2.3 (AA)	Механизми за навигация който се повтарят на множество страници от една група следва да се структурират по един и същ начин за всички страници в групата, освен ако потребителя не поиска друго.
Систематична идентификация	9.3.2.4 (AA)	Компоненти който имат идентична функционалност в дадена група страници, трябва да могат да се разпознават еднакво (да бъдат идентични идентично) за всяка отделна страница.
Идентифициране на грешки	9.3.3.1(A)	Ако се поддържа автоматична проверка на попълването на формуляр и такава грешка бъде засечена то тя трябва да бъде показана на потребителя в текстов вид и той да може да е прочете.
Етикети или инструкции	9.3.3.2 (A)	Предоставят се етикети, указания и инструкции на потребителя в достъпен за него вид за попълването на елементи от страницата или при попълването на формуляри.
Предложение за отстраняване на грешка	9.3.3.3 (AA)	Ако е открита грешка при въвеждане и има възможност тя да бъде автоматично коригирана, то потребителя трябва да бъде запознат с възможните корекции, освен ако това не предизвиква риск за сигурността.
Предотвратяване на грешки (юридически, финансови, фактически)	9.3.3.4 (AA)	За уеб страници който обвързват потребителя с правни последствия или финансови операции, както и такива който управляват данни на самия потребител (съхраняват, изриват, променят), трябва да отговарят на следните условия: * Всяка операция да бъде обратима * Всеки отговор да може да се коригира * На потребителя да се предоставя възможност за корекция на въведените данни преди изпращане * На потребителя да се предоставя възможност за потвърждение на данните преди изпращане

Изискване/критерий за успех, включен в проверката	Критерий	Разяснения какво се проверява
Логически разбор	9.4.1.1 (A)	При съдържание създадено чрез използване на HTML-подобни езици (markup languages), елементите се разполагат съответно нивото и се избягва използването на повтарящи се ID-та.
Наименование, роля, стойност	9.4.1.2 (A)	За всички компоненти на потребителския интерфейс, включително и тези които се генерират автоматично името и ролята на компонента да могат да бъдат определяни програмно. Да бъдат налични уведомления за потребителя когато тези компоненти се изменят автоматично.
Съобщения за състояние	9.4.1.3 (AA)	При съдържание създадено чрез използване на HTML-подобни езици (markup languages), съобщенията за статус и състояние следва да могат да бъдат софтуерно определяни спрямо ролята на потребителя и неговите характеристики, включително дали използва технологии за подпомагане, които не ползват фокус (assistive technologies without receiving focus)

- **Задълбочено наблюдение на мобилни приложения (контролен лист за извършване на проверките)**

Изискване	Критерий	Констатация	Технически пояснения
Нетекстово съдържание	11.1.1.1.1 (A)		
Аудио и видео съдържание (предварително записани)	11.1.2.1.1 (A)		
Надписи (предварително записани)	11.1.2.2 (A)		
Информация и взаимовръзки	11.1.3.1.1 (A)		
Сетивни характеристики	11.1.3.3 (A)		
Ориентация	11.1.3.4 (AA)		
Идентифициране на целта на полетата за въвеждане	11.1.3.5 (AA)		
Използване на цвят	11.1.4.1 (A)		

Изискване	Критерий	Констатация	Технически пояснения
Управление на звука	11.1.4.2 (A)		
Контраст (минимални изисквания)	11.1.4.3 (AA)		
Изображения на текст	11.1.4.5.1 (AA)		
Контраст на нетекстови обекти	11.1.4.11 (AA)		
Съдържание при преминаване или фокус	11.1.4.13 (AA)		
Регулируеми времеви интервали	11.2.2.1 (A)		
Пауза, спиране, скриване	11.2.2.2 (A)		
Три проблясвания или под прага на проблясвания	11.2.3.1 (A)		
Предназначение на линк (в контекст)	11.2.4.4 (A)		
Заглавия и етикети	11.2.4.6 (AA)		
Жестове с курсор/показалец	11.2.5.1 (A)		
Изключване на жестове с курсор/показалец	11.2.5.2 (A)		
Активиране посредством движение	11.2.5.4 (A)		
Автоматична промяна при въвеждане	11.3.2.2 (A)		
Идентифициране на грешки	11.3.3.1.1(A)		
Предотвратяване на грешки (юридически, финансови, фактически)	11.3.3.4 (AA)		
Наименование, роля, стойност	11.4.1.2.1(A)		
Отворен към технологии за достъпност	11.5.2		
Без прекъсване при използване на технологии за достъпност	11.6.2		
Потребителски настройки	11.7		